

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

รัฐบาลมีนโยบายดำเนินงานส่งเสริมพัฒนาผู้ประกอบการใหม่ SMEs และธุรกิจชุมชนโดยมีโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) เพื่อส่งเสริมสนับสนุนกระบวนการพัฒนาท้องถิ่น เพื่อสร้างชุมชนให้เข้มแข็งพึ่งตนเองได้ ประชาชนมีศักยภาพในการสร้างงาน สร้างรายได้ ด้วยการนำทรัพยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพและได้มาตรฐานสร้างมูลค่าและสร้างความเป็นเอกลักษณ์ของผลิตภัณฑ์สอดคล้องกับความต้องการของตลาดภายในประเทศ และตลาดนักท่องเที่ยว เพื่อเป็นการสนองยุทธศาสตร์การพัฒนาของจังหวัดพิษณุโลกในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้า SMEs และ OTOP ให้มีขีดความสามารถในการแข่งขัน การออกแบบบรรจุภัณฑ์เป็นกระบวนการหนึ่งของกลยุทธ์ทางการตลาด เพื่อให้สินค้าจึกแนวสินค้าคู่แข่งสามารถสร้างความสะดุดตาและประทับใจแตกต่างจากสินค้าประเภทเดียวกันในท้องตลาดเพิ่มมูลค่าสินค้า ส่งผลต่อการเพิ่มยอดขายอย่างมาก บรรจุภัณฑ์จึงได้ชื่อว่าเป็นนักขายไร้เสียง ทั่วโลกต่างให้ความสำคัญอย่างยิ่ง (กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม, 2549 : 2)

บ้านเรือนไทยเป็นวิวัฒนาการของการอยู่อาศัยของชนชาติไทย แสดงออกถึงวัฒนธรรมความเป็นอยู่ การพัฒนาในด้านวัสดุก่อสร้าง การก่อสร้าง และการปรับตัวให้เข้ากับดินฟ้าอากาศของท้องถิ่นแต่ละภาค รูปทรงของเรือนไทยทั้ง 4 ภาค นั้นจะมีความแตกต่างกันออกไปตามความเชื่อของผู้คนด้วย กลุ่มผลิตบ้านเรือนไทยจิว ตำบลอรุญญิก อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ได้จัดตั้งกลุ่ม ผลิตภัณฑ์บ้านเรือนไทยจิว เพื่อเป็นอาชีพตั้งแต่ พ.ศ. 2543 การดำเนินงานของกลุ่มได้รับการ สนับสนุนจาก เทศบาลอรุญญิก เริ่มจดทะเบียนเป็นหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ สมาชิกในกลุ่มได้รับการ ฝึกอบรมจนสามารถผลิตสินค้าได้ดีขึ้น กลุ่มได้สร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ให้มีหลายขนาดและมีคุณภาพจึงส่งเข้าประกวดในการคัดสรรระดับประเทศ ได้รับระดับ 3 ดาว มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม เป็นสถาบันอุดมศึกษา เพื่อพัฒนาท้องถิ่น มีองค์การด้านกรวิจัย และบริการวิชาการแก่ชุมชน มีหลักสูตรที่เปิดสอนหลายสาขา มีทำเลที่ตั้งในท้องถิ่น คณาจารย์และนักศึกษา ส่วนใหญ่อยู่ในท้องถิ่นจึงมีศักยภาพพร้อมที่จะออกแบบบรรจุภัณฑ์บ้านเรือนไทยจิว ของกลุ่มผลิตบ้านเรือนไทยจิว ตำบลอรุญญิก อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก เพื่อศึกษาพัฒนารูปแบบของบรรจุภัณฑ์ แสดงถึงความเป็น เอกลักษณ์ของกลุ่ม เป็นการสนับสนุนตามนโยบาย หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ของรัฐบาล

แต่เนื่องจากผลิตภัณฑ์บ้านเรือนไทยจิ๋ว กลุ่มผลิตบ้านเรือนไทยจิ๋ว ตำบลอรุณภูมิ อำเภอมือง จังหวัดพิษณุโลก ยังขาดบรรจุภัณฑ์ที่มีมาตรฐานและมีปัญหาทางการขนส่ง ผลิตภัณฑ์จำนวนครั้งละมากๆ ทำให้ผลิตภัณฑ์ขาดความน่าสนใจ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องช่วยเหลือโดยการศึกษาพัฒนา รูปแบบของบรรจุภัณฑ์ เพื่อแสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์ของกลุ่มและทำการส่งเสริมค่าให้แก่ลูกค้าได้ในปริมาณครั้งละมากๆ ในครั้งเดียว โดยที่ตัวผลิตภัณฑ์ภายในกล่องนั้นไม่แตกหักหรือเสียหาย ก่อนที่จะถึงมือผู้บริโภค ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาและทำการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ให้เหมาะสมกับการใช้งานของผลิตภัณฑ์บ้านเรือนไทยจิ๋ว กลุ่มผลิตบ้านเรือนไทยจิ๋ว ตำบลอรุณภูมิ อำเภอมือง จังหวัดพิษณุโลกต่อไป

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบบรรจุภัณฑ์บ้านเรือนไทยจิ๋ว
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อบรรจุภัณฑ์บ้านเรือนไทยจิ๋ว

กรอบแนวคิดของการวิจัย

1. กรอบแนวคิดทางด้านรูปแบบบรรจุภัณฑ์บ้านเรือนไทยจิ๋ว สาคร คันทโชติ (2528) กล่าวว่า หลักการออกแบบที่ดีประกอบไปด้วย องค์ประกอบที่สำคัญ 10 ประการ

1. หน้าที่ใช้สอย
2. ความปลอดภัย
3. ความแข็งแรง
4. ความสะดวกสบาย
5. ความสวยงาม
6. ราคา
7. การซ่อมบำรุงรักษา
8. วัสดุ
9. กรรมวิธีการผลิต
10. การขนส่ง

จากองค์ประกอบของการออกแบบทั้ง 10 ด้านนี้ ผู้วิจัยได้เลือกกรอบแนวคิดเกี่ยวข้องกับด้านรูปแบบในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ 10 ด้านคือ หน้าที่ใช้สอย ความปลอดภัย ความแข็งแรง ความสะดวกสบาย ความสวยงาม ราคา การซ่อมบำรุงรักษา วัสดุกรรมวิธีการผลิต การขนส่ง ด้วยเหตุผลทั้ง 10 ด้านมีความสำคัญต่อการออกแบบบรรจุภัณฑ์บ้านเรือน

ไทยจิ๋ว เฉพาะกลุ่มตัวอย่าง เพื่อพิจารณาประเมินคุณภาพบรรจุภัณฑ์บ้านเรือนไทยจิ๋ว จากแบบสอบถาม

ขอบเขตของงานวิจัย

การพัฒนารูปแบบบรรจุภัณฑ์บ้านเรือนไทยจิ๋ว กลุ่มผลิตบ้านเรือนไทยจิ๋ว ตำบล อรัญญิก อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตเพื่อความสะดวกในการดำเนินการวิจัยได้ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการประเมินรูปแบบบรรจุภัณฑ์เรือนไทยจิ๋วได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ ด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง(Purposive sampling) จำนวน 5 ท่าน

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการประเมินความพึงพอใจผู้บริโภคและนักท่องเที่ยว จากแหล่งท่องเที่ยว วัดพระศรีรัตนมหาธาตุโดยสุ่มแบบบังเอิญจำนวน 100 คน

ตัวแปรที่ศึกษาประกอบด้วย

1. ตัวแปรที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบบรรจุภัณฑ์บ้านเรือนไทยจิ๋ว
  - 1.1 ตัวแปรต้น คือ รูปแบบบรรจุภัณฑ์ที่ได้พัฒนาขึ้น
  - 1.2 ตัวแปรตาม คือ ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับความเหมาะสมขององค์ประกอบที่สำคัญในการออกแบบได้แก่
    - 1.2.1 ด้านความสามารถรองรับรวบรวมหรือบรรจุ
    - 1.2.2 ด้านความสามารถสื่อประชาสัมพันธ์
    - 1.2.3 ความสะดวกสบายต่อการผลิต การบรรจุ การขนส่ง และการใช้สอย
2. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อบรรจุภัณฑ์บ้านเรือนไทยจิ๋ว
  - 2.1 ตัวแปรต้น เพศ อายุ รายได้
  - 2.2 ตัวแปรตาม คือ ระดับความพึงพอใจของผู้บริโภค เกี่ยวกับความเหมาะสมองค์ประกอบที่สำคัญในการประเมินผลความพึงพอใจ
    - 2.2.1 หน้าที่ใช้สอย
    - 2.2.2 ความปลอดภัย
    - 2.2.3 ความแข็งแรง
    - 2.2.4 ความสะดวกสบาย
    - 2.2.5 ความสวยงาม

2.2.6 ราคา

2.2.8 การขนส่ง

2.2.9 วัสดุ

นิยามศัพท์เฉพาะ

บรรจุภัณฑ์ หมายถึง สิ่งห่อหุ้มผลิตภัณฑ์บ้านเรือนไทยจิ๋ว ให้สะดวกต่อการใช้งาน เกิดความสวยงาม และเพิ่มความแข็งแรงแก่ตัวผลิตภัณฑ์ ทำให้ผลิตภัณฑ์ไม่แตกหักก่อนที่จะส่งถึงมือผู้บริโภค โดยเน้นความเป็นเอกลักษณ์ของบ้านทรงไทย

การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ หมายถึง การทำให้บรรจุภัณฑ์ที่มีอยู่แล้วในการบรรจุบ้านเรือนไทยจิ๋ว พัฒนาให้ดียิ่งขึ้นในด้านความสวยงาม ด้านการขนส่งและความแข็งแรง

ผู้เชี่ยวชาญ หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการออกแบบ เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ทางด้านการออกแบบมาไม่ต่ำกว่า 5 ปี

ความพึงพอใจของผู้บริโภค หมายถึง ความพึงพอใจของผู้บริโภคและนักท่องเที่ยวจากแหล่งท่องเที่ยวใน จังหวัดพิษณุโลก ที่มีต่อบรรจุภัณฑ์ บ้านเรือนไทยจิ๋วของกลุ่มผู้ผลิตบ้านเรือนไทยจิ๋ว ตำบลรัษฎา อำเภอมะนัง จังหวัดพิษณุโลก

นักท่องเที่ยวบริเวณวัดพระศรีรัตนมหาธาตุ วรมหาวิหาร หมายถึง ผู้ที่เดินมากราบไหว้ พระพุทธรูปชินราช หรือผู้ที่มาเดินเที่ยวชมความสวยงามของวัด

บ้านเรือนไทยจิ๋ว หมายถึง บ้านที่ใช้ไม้สักทองประกอบเป็นเรือนไทยจิ๋ว ด้วยความประณีตจากฝีมือของชาวบ้าน ที่เป็นสมาชิกของกลุ่มผลิตเรือนไทยจิ๋ว

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

โครงการออกแบบบรรจุภัณฑ์บ้านเรือนไทยจิ๋ว ของกลุ่มผลิตบ้านเรือนไทยจิ๋ว ตำบลรัษฎา อำเภอมะนัง จังหวัดพิษณุโลก ผู้จัดทำโครงการคาดว่าจะได้รับประโยชน์จากการทำโครงการครั้งนี้คือ

1. กลุ่มผู้ผลิตบ้านเรือนไทยจิ๋ว มีบรรจุภัณฑ์ที่มีคุณภาพในการส่งสินค้าให้แก่ผู้บริโภคในครั้งละหลายๆ โดยสินค้าถึงมือผู้บริโภคอย่างปลอดภัย ไม่แตกหักหรือเสียหายขณะขนส่ง

2. ผู้วิจัย และชาวบ้านได้ทำงานร่วมกัน เพื่อที่จะออกแบบบรรจุภัณฑ์ให้ตรงตามความต้องการของลูกค้าและผู้ผลิต

3. ได้รูปแบบบรรจุภัณฑ์และสามารถนำมาผลิตได้จริง

4. เป็นการช่วยพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มบ้านเรือนไทยจิ๋ว ของกลุ่มผลิตบ้านเรือนไทยจิ๋ว ให้มีมูลค่าเพิ่ม